

Hauhon pohjoisosan rantayleiskaavan muutos, Iso-Roine, Rukkoila

Kämpiönmäki 109-464-8-26 ja Telkkä I 109-464-8-23

Kaavanro 9525

VUOROVAIKUTUSRAPORTTI

KOOSTE LUONNOSVAIHEEN LAUSUNNOISTA SEKÄ NIIDEN VASTINEET

Hauhon pohjoisosan rantayleiskaavan muutoksen (Kämpiönmäki 109-464-8-26 ja Telkkä I 109-464-8-23) kaavaluonnos ja kaavan valmisteluvaiheen aineisto pidettiin nähtävillä 3.10.-1.11.2024 välisenä aikana. Kaavaluonnoksesta pyydettiin lausunnot viranomaisilta ja muilla kaavan osallisilla oli mahdollisuus esittää siitä mielipide. Hämeen ELY- keskus ja Hämeenlinnan kaupunginmu- seo/Kanta-Hämeen alueellinen vastuumuseo antoivat lausunnon kaavaluonnoksesta. Hämeen liitto ilmoitti, ettei anna asiasta lausuntoa. Mielipiteitä ei esitetty.

Lausunnot

1. Hämeen ELY-keskus 8.11.2024

Kaavamuutoksen tavoitteena on korjata voimassa olevan vuonna 2000 vahvistetun Hauhon pohjoisosan rantaosayleiskaavan virheellinen maankäyttöratkaisu ja osoittaa tilojen Kämpiönmäki 109-464-8-26 ja Telkkä I 109-464-8-23 rakentuneet rakennuspaikat kaavamuutoksella asuinrakennuspaikoiksi ja rakennuspaikkojen ulkopuolelle jäävät kiinteistöjen osat maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi. Molempien tilojen alueet on osoitettu myös virheellisesti voimassa olevassa rantayleiskaavassa pääosin muinaisjäännösalueeksi. Suunnittelualue sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaalla Hauhon reitin maisema-alueella (VAMA 2021).

Tilalla 109-464-8-26 Kämpiönmäki sijaitsee teknisiltä ominaisuuksiltaan vakituiseen asuinkäyttöön sopiva loma-asunto, joka on rakentunut vuonna 1995. Lisäksi tilan alueella on vuonna 1982 valmistunut rantasauna ja pihapiirin takaosassa piharakennus vuodelta 1997. Tilalla 109-464-8-23 Telkkä I sijaitsee 1950-luvun alkupuolella Karjalan evakkojen rakentama rintamamiestalo, joka on edelleen asuinkäytössä sekä nykyisin talousrakennuksena ja pihasaunana palveleva vanha

navettarakennus. Lisäksi tilasta Telkkä I:lta vuokratulla alueella sijaitsee kaksi 1980-luvulla rakennuttua loma-asuntokäytössä olevaa rakennusta, jotka jäävät kaava-alueen ulkopuolelle.

Koska nyt esitetyt rakennuspaikat ovat muodostuneet ennen rantaosayleiskaavan hyväksymistä, ja jääneet virheellisesti kaavassa osoittamatta, on niiden osoittaminen yleiskaavamuutoksella perusteltua. Tilanteesta seuraa, että nyt osoitettava rakennusoikeus on mitoituksellisesti jo pääosin käytetty lainvoimaisessa yleiskaavassa osoitetuilla muilla rakennuspaikoilla, mikä kaavaselostuksessa asianmukaisesti todetaan. Alue on Hämeenlinnan kaupunginhallituksen vuonna 2022 hyväksymällä pysyvän asumisen edullisuusvyöhykkeellä. Mikäli alueella on tulevaisuudessa painetta pysyvään asutukseen ja se on kaupungin tavoitteen mukaista, esittää ELY-keskus kaupungille harkittavaksi yleiskaavan päivitystä laajempina kokonaisuuksina yksittäisten rakennuspaikkojen sijaan.

Kaavaselostuksen perusteella suunnittelualueen muutosalueen kiinteistöjen alueet ovat pääosin ihmistoiminnan muovaamia alueita ja rakennettuja. Luonnontilaista ympäristöä on vähän. Kiinteistöjen ulkopuoliset metsäalueet on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisena alueena. Ennakkotietojen ja kaavaselostuksen perusteella alueella ei esiinny alueen suunnittelussa huomioitavia suojelutai monimuotoisuusarvoja.

ELY-keskus esittää vielä harkittavaksi kaava-alueen laajentamista SM-alueelle siten, että virheellinen SM-aluemerkintä voidaan poistaa ja rantayleiskaava saatetaan näin ajan tasalle tarkoituksenmukaiselta, laajemmalta alueelta.

Vastine:

Rantayleiskaavan virheellisestä SM- aluevarausmerkinnästä aiheutuu merkittävää haittaa lähinnä tilojen Kämpinmäki 109-464-8-26 ja Telkkä I 109-464-8-23 omistajille. SM- kaavamerkintä kohdistuu muilta osin lähinnä maa- ja metsätalousalueisiin, eikä rantayleiskaavan virheellinen kaavamerkintä estä tai merkittävästi vaikeuta alueiden tavanomaista maa- ja metsätaloustäyttöä. Valmis- teilla oleva rantayleiskaavan muutos laaditaan tilan Kämpinmäki 109-464-8-26 omistajan aloitteesta ja kustannuksella. Hämeenlinnan kaupunki ei osallistu kaavan laadinnan kustannuksiin eikä näe tarpeelliseksi rantayleiskaavan muutosalueen laajentamista.

Kaavaluonnosta ei muuteta lausunnon perusteella.

2. Hämeen liiton ilmoitus 30.10.2024

Hämeen liitto kiittää mahdollisuudesta lausua Hauhon pohjoisosan rantayleiskaavan muutoksesta ja toteaa, ettei anna asiasta lausuntoa.

Vastine:

Kaavaluonnosta ei ole tarpeen muuttaa ilmoituksen perusteella.

3. Kanta-Hämeen alueellinen vastuumuseo 28.10.2024

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Kaava-alue kuuluu maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (Rukkoilan kulttuurimaisema MRKY). Rukkoilan vanha kylätontti on sijainnut Ylhäisten talon tuntumassa. 1800- ja 1900-lukujen taitteen rakennuskantaa on säilynyt Ylhäisten, Räväsmäen ja Kotiniemen tiloilla. Sotiniemeen johtavan tien varrella on säilynyt kaksi alustalaismökkiä, joista toinen 1800-luvulta. Kylän kaakkoispuolella on vanhan maantien varrella vanhoja pienasumuksia, mm. Helanderin, Mutkalan ja Aholan tilat.

Lisäksi hankealue on osa Hauhon reitin valtakunnallisesti arvokasta kulttuurimaisemaa (VAMA 2021). Hauhon seudun asutus kuuluu Hämeen vanhimpiin. Hauhon järvien rannoilta tunnetaan runsaasti kivikautisia asuinpaikkoja sekä rautakautisia kultti- ja tarinapaikkoja ja hautapaikkoja. Myös nykyisessä asutusmaisemassa on vahva historiallinen leima, sillä harjunrinteitä ja järvenrantojen loivia moreenikumpareita myötäilevä asutus on säilyttänyt monin paikoin perinteisen rakenteensa. Alueella on tiiviitä ryhmäkyliä, historiallisilla tilanpaikoilla sijaitsevia rakennusryhmiä sekä useita vanhoja kartanoita ja kartanoympäristöjä. Hauhon reitin muinaisjäännökset sijaitsevat pitkälti nykyisen asutuksen lomassa. (VAMA 2021) Valtakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita koskee suunnittelumääräys *Suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Avointen maisematilojen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijaintiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.*

Rakennusten suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen kulttuuriympäristöarvot ja sopeuttaa rakennukset mittasuhteiltaan, arkkitehtonisesti ja tyyllisesti alueelle sopivaksi. Hankealueen rantaan tulee jättää suojapuustoa, mikä edesauttaa valtakunnallisen maisema-alueen arvojen

säilymistä. Vastuumuseo huomauttaa, että kaavan suunnittelumääräyksiin tulee lisätä maininta valtakunnallisen maisema-alueen suunnitteluperiaatteista. Edellä mainittu huomioiden alueellisesti vastuumuseolla ei ole muuta huomautettavaa rantaosayleiskaavamuutokseen rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta.

Vastine:

Rantayleiskaavan muutosalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei esiinny lausunnossa esitetyjä maakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (Rukkoilan kulttuurimaisema MRKY) arvokohteita. Rantayleiskaavan muutosalueella ei myöskään esiinny lausunnossa esitettyjä Hauhon reitin valtakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman (VAMA 2021) erityisiä arvoperusteita. Rantayleiskaavan muutosalueella ei ole kivikautisia asuinpaikkoja sekä rautakautisia kultti- ja tarinapaikkoja ja hautapaikkoja. Alueella ei ole myöskään tiiviitä ryhmäkyliä, historiallisilla tilanpaikoilla sijaitsevia rakennusryhmiä eikä vanhoja kartanoita ja kartanoympäristöjä. Rantayleiskaavan muutoksessa on huomioitu valtakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita koskeva suunnittelumääräys. Alueella ei ole merkittäviä valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvoja eikä rantayleiskaavan muutoksella siten ole vaikutusta valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen säilymiseen. Rantayleiskaavan muutoksella ei muodosteta uusia rakennuspaikkoja eikä vaikuteta avointen maisematilojen säilymiseen.

Rantayleiskaavan muutosluonnoksessa osoitetut rakennuspaikat ovat jo rakentuneet eikä kaava mahdollista alueelle merkittävää lisärakentamista. Kaavamääräyksellä jo määrätään, että rakennusten tulee sopeutua malliltaan, materiaaleiltaan, mittasuhteiltaan ja väriykseltään olemassa olevaan rakennuskantaan ja maisemaan. Rantayleiskaavan muutosluonnoksen mukainen kaavamääräys ohjaa riittäväällä tavalla kahden jo rakentuneen rakennuspaikan rakentamista, kun huomioidaan, että vastaavaa kaavamääräystä on käytetty koko Hauhon pohjoisosan rantayleiskaavan alueella eikä tällä kaavamuutosalueella ole huomioitavia valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen arvotekijöitä.

Kaavaluonnosta ei ole tarpeen muuttaa lausunnon perusteella.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Kaava-alueen pohjoisosassa, kiinteistöllä 109-464-8-26, sijaitsee rautakaudelle ajoittuvan keramiikan kappaleen löytöpaikka Hannula 1 (muinaisjäännösrekisteritunnus 1000023187). Rautakautista

keramiikkaa on löytynyt myös kaava-alueen eteläpuoliselta löytöpaikalta Iso-Luotia 2 (muinaisjäännösrekisteritunnus 1000023189). Eteläpuoliselta pellolta Iso-Luotia 2 alueelta sekä löytöpaikan Iso-Luotia 1 (muinaisjäännösrekisteritunnus 1000023190) ja mahdollisen muinaisjäännöksen Iso-Luotia 3 (muinaisjäännösrekisteritunnus 1000023188) alueelta tunnetaan myös runsaasti kivi-kautisia löytöjä. Kaava-alueen eteläosassa, kiinteistön 109-464-8-23 rajalla peltoalueen puolella on vuoden 2020 kaapeliojan valvonnassa havaittu kaksi historiallisen ajan kuoppajäännöstä. Näistä toinen on aiemmin ollut merkittynä muinaisjäännösrekisteriin kiinteänä muinaisjäännöksenä, mutta kyseessä on vastuumuseon arvion mukaan toistaiseksi vielä statukseltaan muu kohde-luokkaan kuuluva havainto – Iso-Luotia 4 (muinaisjäännösrekisteritunnus 1000040607). Kohteen luokitus on korjattu muinaisjäännösrekisteriin 28.10.2024. Lisäksi kaava-alueen ympäristössä sijaitsee useita kiinteitä muinaisjäännöksiä ja muita arkeologisia kohteita, jotka kertovat Iso-Roineen ranta-alueen merkittävästä arkeologisesta potentiaalista. Tämän vuoksi on pidettävä mahdollisena, että kaava-alueelta, erityisesti sen rakentamattomista osista, löytyisi vielä tuntemattomia esihistoriallisia tai historiallisen ajan muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita. Edellä mainittua kaapeliojan valvontaa lukuun ottamatta kaava-alueen viimeisin arkeologinen tutkimus on vuoden 1983 pahoin vanhentunut Hauhon perusinventointi.

Hauhon pohjoisosan nykyisessä rantayleiskaavassa on merkitty kaavoitettavien kiinteistöjen alueelle edellä mainituista löydöistä ja havainnoista johtuen laaja SM-muinaisjäännösalue, joka perustuu seutukaavan laveaan rajaukseen ja vanhentuneeseen tutkimustietoon. Kaavamuutoksen tavoitteena on osoittaa tilojen Kämpinmäki 109-464-8-26 ja Telkkä I 109-464-8-23 rakentuneet rakennuspaikat kaavamuutoksella asuinrakennuspaikoiksi ja rakennuspaikkojen ulkopuolelle jäävät kiinteistöjen osat maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi. Luonnoksessa kaava-alueen pohjoisosan löytöpaikka Hannula 1 (muinaisjäännösrekisteritunnus 1000023187) on osoitettu M-1 Maa- ja metsätalousalueeksi, mutta Erillispientalojen alueet AO-1 ja AO-2 mahdollistavat nykytilanteeseen nähden lisärakentamista etenkin AO-1 alueella.

Edellä todettu huomioiden Kanta-Hämeen alueellinen vastuumuseo katsoo, että koska suunnittelualueen arkeologiset selvitykset ovat vanhentuneita ja luonnoksen kaavaratkaisu mahdollistaa lisärakentamista korkean arkeologisen potentiaalin alueella, tulee kaavatyön taustaselvityksenä suorittaa täydentävä arkeologinen inventointi MRL 9 §:n ja muinaismuistolain 13 §:n mukaisesti. Inventoinnin päähuomio voidaan kohdentaa muuttuvan maankäytön alueille.

Koska kyseessä on muinaismuistolain 15 §:n mukainen yleinen työhanke, vastaa arkeologisista tutkimuksista koituvista kustannuksista hankkeen toteuttaja. Arkeologinen inventointi tulee suorittaa noudattaen Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeita. Laatuohjeet sekä ohjeet arkeologisten kenttätöiden tilaamiseksi ovat nähtävissä Museoviraston verkkosivuilla osoitteessa: <https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinenkulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologistenkenttatoiden-tilaaminen>. Siellä on myös luettelo kaupallisista arkeologisista toimijoista.

Vastine:

Lausunnon perusteella rantayleiskaavan muutosalueelle laadittiin arkeologinen tarkkuusinventointi (Hannu Takala, FT Arkeologi, Maanala Oy 4.6.2025). Inventoinnin yhteenvedona todetaan, että mitään arkeologiseen kulttuuriperintöön viittaavaa ei selvitysalueelta kyetty löytämään.

Kaavaluonnosta ei ole tarpeen muuttaa lausunnon eikä arkeologisen inventoinnin perusteella.